

mas erőfeszítést, amelyet kis országunk a kőolajkutatás érdekében tett és történeti sorrendben felsorolja a magyarországi kőolajfúrásokat, melyek néhány évvel ezelőtt végre meghozták a várva-várt eredményt. A háború következtében természetesen nem értesülhettünk a termelés adatairól, de a leírtak őszinte bizakodást öntenek minden magyar ember lelkébe. A nagyrészt eredeti képekkel és ügyes rajzokkal és grafikonokkal ellátott könyv értékes darabja lesz ifjúsági irodalmunknak és kívánatos lenne, hogy minél több hasonló könyv jelennék meg a jövőben más tárgykörökből is.

Dr. Eperjessy György.

Magyar diák verseskönyve. Összeállította: **Fábián István, Magyar diák segédkönyvei.** 1. szám. Szukits kiadás, Budapest, 1943.

Szerző szerint az antológia kiadásának egyik célja az volt, hogy egy műben lehessen megtalálni mindazon költeményeket, amelyeket minden tanulónak meg kell tanulni a középiskola nyolc. osztályában. Az első részben 45 verset találunk (csaknem az egész érettségi anyagát). Ezeket szövegmagyarázat és kiváló esztétikusaink vagy az összeállító helyes magyarázatai kísérik. A könyv második részében ügyesen összeválogatott 185 költeményt ad Fábián, hogy lehető hű képét nyújtsa értékálló irodalmunknak. Ha a kiszemelés szempontjait át is lépi majd az idő, Fábián értékes munkáját mégis örömmel fogadja bizonyosan minden szakos tanár, érettségi előtt álló diák, sőt — ha kezébe kerül — az irodalom iránt érdeklődő közönség is.

Vicsay Lajos.

KÜLFÖLDI TANÍTÁSI MOZGALMAK.

(Külföldi folyóiratok nyomán.)

1. **Magyar iskolák mult tanévi állapota Délerdélyben.** A bécsi döntés előtt Délerdélyben az 1933. évi kimutatás szerint 427 magyar állami iskola vagy magyar tagozattal bíró állami elemi iskola volt. Az erdélyi magyar egyházak elemi iskoláinak száma ugyanakkor 822 volt. 1933-tól kezdve a magyar állami elemi iskolák száma oly rohamosan esett, hogy 1936/37. tanév végén már csak 44 iskolában tanítottak összesen 4527 gyermeket. A román statisztika ugyanakkor 261.000 magyar nemzetiségű tanköteles gyermeket mutat ki. A magyar egyházak elemi iskoláiba járt összesen 78.000 magyar tanköteles és így 175.000 magyar tanuló járt kizárólag román tannyelvű iskolába.

A magyar nyelvű középfokú iskola mind felekezeti jellegű volt. Ma Délerdélyben a magyar iskolák a következőképen alakulnak:

	Iskolák		Tanuló
	s	z	a
<i>Elemi iskolák:</i>			
Róm. kat. iskolák összesen	80	135	5302
Református iskolák összesen	119	205°	8571
Unitárius iskolák összesen	8	13	556
Evangélikus iskolák összesen	5	13	446
Felekezeti elemi iskolák összesen:	212	366	14875

<i>Középiszkolák:</i>			
Főgimnáziumok összesen	4	76	789
Gimnáziumok összesen	8	96	849
Tanítóképzők összesen	2	43	273
Kereskedelmi iskolák összesen	3	16	95
Mezőgazdasági iskolák összesen	2	—	110
Felekezeti középiskolák összesen	19	231	2116

A középiskolák közül a gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumot és a nagyenyedi Bethlen kollégium gimnáziumát a román hatóságok a tanév elején bezáratták.

A gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumot 1579-ben alapították a jezsuiták. Eleinte csak főúri gyermekek nevelésével foglalkozott az intézet, később a jezsuita tanterv alapján általános keretek között működött a középiskola. Az 1688-iki medgyesi országgyűlés a jezsuitákat Erdélyből kitiltotta és így az iskola működése is szünetelt. 1773-ban világi papok vették át az intézet vezetését. 1848-ban az intézet épületei leégtek és az intézet működésében ismét öt év szünet következett. Majláth püspök idején az intézet a nagy magyar püspök szemefénye volt. A múlt tanévben 218 tanuló iratkozott be a gimnáziumba, osztályoztatott 213, ezek közül sikeresen vizsgázott 170, javító vizsgára utasított 38, 5-nek kell az osztályt ismételni. A gimnázium internátussal is el van látva, amelyet eredetileg 100 tanulóra terveztek, de a múlt tanévben 200-nak kellett helyet szorítani.

A nagyenyedi Bethlen kollégiumot Izabella és János Zsigmond alapították eredetileg Gyulafehérvárott. Később lerombolták és Bethlen Gábor nyugati főiskolák mintájára újjáépítette és átszervezte 1622-ben. A XVII. század közepén Apácai Csere János tanároskodott benne. 1658-ban a tatárok betörték Erdélybe és az intézet is feldúlták. 1662-ben Apafi Mihály Nagyenyeden alapította újra. Rákóczi Ferenc szabadságharcában ismét elpusztult az intézet. Az újjáépítésben az angol egyháznak is nagy érdeme van. Az 1796-ban használt tanterv szerint a klasszikus tantárgyakon kívül már szerepelnek a hazai történelem, kísérleti fizika, matematika és asztrológia. 1833-tól minden tantárgyat magyar nyelven adtak elő. A szabadságharc idején a románok elpusztították teljesen. Ebben az

időben a tanulók száma meghaladta a 800-at. Csak 1850-ben kezdődött ismét a tanítás. 1867-ben már 1200 tanuló járt ebbe a nagymúltú iskolába. Ezek közül közel félezer volt a bennlakó. 1942-ben a könyvtára 62.000 kötetet számlált. 1854 óta teológiai főiskola, 1864 óta jogakadémia és 1895 óta tanítóképző is volt az intézetben. Ujabbán gazdasági iskolát is helyeztek el benne.

Állítsuk ezzel szembe a Magyarországhoz visszacsatolt észak-erdélyi román-szög-román tannyelvű iskoláit. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélye alapján a bécsi döntés óta Erdélyben 1345 olyan állami elemi népiskola működik, melynek tannyelve román. Ezekben az iskolákban 1200 román nemzetiségű tanító működik. Mivel a bécsi döntés után igen sok román tanító elhagyta helyét, az így keletkezett tanítóhiányon a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter úgy segített, hogy 350 magyar származású olyan tanítót helyezett át Erdélybe, akik román iskolákban tanultak, tehát a román nyelvet tökéletesen birják. A miniszter arról is gondoskodott, hogy a román szegény tanulók éppen úgy részesüljenek tankönyvszegélyben, mint a szegénysorsú magyar gyermekek.

Román tannyelvű középiskolák:

Kolozsvárott:

1. román görög kat. háztartási középiskola
2. román görög kat. gazdasági leányközépiskola, mely „Szent Teréz” nevét viseli.
3. az állami fiúgimnáziumban teljes nyolcosztályú román tagozat.
4. az állami leánygimnáziumban ugyancsak teljes nyolcosztályú román tagozat,

Nagyváradon:

5. román görög katolikus tanítóképző, amely már 160 éve áll fenn. A 7 osztálynak a múlt tanévben 100-nál több növendéke volt.
6. az állami fiúgimnáziumban teljes nyolcosztályú román tagozat,
7. a kereskedelmi középiskolának négy osztályos román tagozata van,

Besztercén:

8. az állami fiúgimnáziumban teljes nyolcosztályú román tagozat van. A magyar tanítási nyelvű tagozat csak négyosztályú, tehát a románok a magyarokkal szemben előnyösebb helyzetben vannak.
9. Román tannyelvű állami polgári leányiskola.

Szamosújváron:

10. román görög katolikus tanítóképző.

Naszód:

11. Teljes nyolcosztályú román tanítási nyelvű állami gimnázium működik. Ennek a múlt tanévben 467 tanulója volt. Ez a gimnázium a múlt tanévben töltötte be a 80-ik tanévet.

A felsorolt iskolai adatokból megállapítható, hogy az északerdélyi románság 1940/41-ben kedvezőbb helyzetben volt, mint 1914-ben. Az 1940-ben működött román felekezeti iskola mind működik ma is, sőt számukat a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter eddig is jelentékeny mértékben emelte.

A román lelkészképzésről is kielégítő módon történik gondoskodás. A kolozsvári görög katolikus és görög keleti püspökségek mind-egyike mellett működik „Hittudományi főiskola.” A két főiskola mellett két püspöki szeminárium is van. Ebben a papi pályára készülő kolozsvári középiskolák román növendékei nyernek elhelyezést.

Ami az egyetemi oktatást illeti, a kolozsvári Ferenc József tudományegyetem bölcsészeti karán be van töltve a román nyelv és irodalom tanszéke. Az egyetem közgazdasági karán pedig a román nyelv és kereskedelmi levelezés tanszéke.

A szembeállított adatok beszélnek, magyarázatot nem igényelnek.

Statistikai Tudósító (Stud) adatai nyomán.

2. Tanügyi hírek Szlovákiából. a) A pozsonyi állami szlovák leánygimnázium magyar tagozatában a múlt tanévben három magyar osztály működött, ezekben 14 tanár tanított 105 magyar leányt. A tanárok a szlovák főintézet tanerői. A 105 tanuló közül 94 sikerrel végezte a tanévet, közülük 27 jeles, 7 tanuló javítóra és 4 osztályismétlésre bukott. A növendékek közül 84 római kat. 12 evangélikus és 9 református. Az 1943/44 tanévre 40 tanuló iratkozott be a magyar tagozat első osztályába. A magyar tagozat növendékeinek száma a folyó tanévben 145.

b) A pozsonyi magyar gimnáziumnak a múlt tanévben 379 növendéke volt. A három alsó osztályban már nem voltak leányok, ezek már a szlovák leánygimnázium magyar tagozatában tanultak. A felső osztályokban 48 leánytanuló volt. A tanévet sikerrel végezte 317, ezek között 54 jeles eredménnyel. 45 tanuló javítóra, 13 tanuló ismétlésre bukott. Minden növendék magyar származású volt. Vallás szerint 320 róm. kat., 4 görög kat., 32 evangélikus és 23 református. A folyó tanévre az első osztályba való főlvételtre 97-en jelentkeztek, de csak 57-et vehettek fel. A folyó tanévben 400 növendéke van a gimnáziumnak. A tanári karnak 13 rendes és 7 kiegészítő tagja volt. A gimnázium a Madách-utcai önálló épületéből szeptember 21-én kénytelen volt a szlovák gimnázium épületébe vonulni és így ezután csak délutáni oktatás volt. Zenét 105 tanuló tanult. Érettségi vizsgára 32 tanuló jelentkezett, kik közül 25 sikerrel tette le a vizsgát, közülük kettő kitiüntetéssel. Októberben 3 visszamaradt tanuló tette le az érettségi vizsgálatot.

A pozsonyi egyetemen és főiskolákon, az októberben még számba nem vett első éveseken kívül 118 magyar hallgató van. Ezek közül 46 az orvosi, és 35 a jogi fakultáson. Kedvező jelenség, hogy a

magyar tanuló ifjúság nagyobb számmal a kereskedelmi főiskolára és a műegyetemre iratkozott be. Az egyetemi hallgatóknak egy ötöde nő. Az egyetemi hallgatók majdnem kivétel nélkül a Magyar Akadémikusok Keresztény Körébe csoportosulnak. Az egyetemi hallgatók a deákmenzán nem kaphatnak ellátást, mert ezt a menzát a középiskolai tanulóknak tartották fenn.

c) Pozsonyban megalakult a Szlovák Tudományos Akadémia. Október 21-én dr. Valentin Ferenc elnökletével először ült össze a Tudományos Akadémia igazgató tanácsa. Az elnök kifejtette, hogy a Tudományos Akadémia megalakulásával Szlovákia a szellemi termelés legmagasabb fokára jutott és elfoglalta helyét az európai kulturnemzetek sorában. Ezen az ülésen elfogadták az Akadémia alaptervezetét, melyet a közoktatásügyi miniszter elé terjesztettek jóváhagyás végett. Ennek megtörténte után nevezi ki az Akadémia tagjait és kezdi meg rendes munkásságát.

d) Szlovákia és Románia kultúregyezményt kötött, melynek értelmében román nyelvű lektorátust állítanak fel a pozsonyi és szlovák nyelvű lektorátust a bukaresti egyetemen. Mindkét állam elősegíti a tudósok kölcsönös érintkezését és kicserélését. Színművek lefordítását és előadását, valamint szépirodalmi termékek lefordítását is lehetővé teszik. Szlovák szempontból nagy jelentősége van az egyezmény tizedik pontjának, mely 16 romániai szlovák iskoláról intézkedik. Négy kivétellel ezek az iskolák Délerdélyben vannak. Eddig ezekben az iskolákban az I. és II. osztályokban a tanítás nyelve szlovák, a többi osztályokban román. Az egyezmény értelmében ezentúl az iskolában a tanítás nyelve végig a szlovák és csak a román nyelvet tanítják románul. Az említett iskolák nyilvános állami iskolákként szerepelnek és az iskolák kiadásait a román állam fedezi, a dologi kiadásokhoz hozzájárul a szlovák állam tankönyvek és faliképek küldésével. Megengedi a román állam, hogy a gyermekeket Szlovákiában nyomtatott ifjúsági folyóiratokkal ellássák. Az iskolában román állampolgársággal ellátott szlovák nemzetiségű tanítók tanítanak. A folyó iskolai évben 24 ilyen tanító működik a romániai szlovák iskolákban, akik eddig Szlovákiától kapták fizetésüket, az egyezmény értelmében ezentúl a román állam fizeti. Szlovákia csak jutalomdíjakat utal ki nekik.

Statisztikai Tudósító (Stud).

3. **Tudóshiány a svájci egyetemeken.** A svájci illetékes köröket erősen foglalkoztatja a tudós kutatók és ezzel kapcsolatban az egyetemi katedrák betöltésének a kérdése. A kis Svájcban hét, négy-fakultásos egyeteme van: a legrégibb az 1460-ban alapított baseli, újabbak a zürichi, a berni, a genfi, a lausannei, a fribourgi és a neuchateli. A hét egyetemen összesen 1010 tanár működik. A nagyobb számban megüresedett katedrák betöltése rátermett tudósokkal és kutatókkal mind nagyobb nehézségekbe ütközik, ennek

oka a gazdasági viszonyokban rejlik. Az akadémiai pályára alkalmas egyének rendszerint gazdasági nehézségekkel küzdenek. Fiatal akadémikusok, akik a kivánt emberi és tudományos képességekkel rendelkeznének, nem léphetnek a tudósi pályára, mert a hosszú várakozási időt gazdaságilag nem képesek elviselni és így kutató munkájukat abba kell hagyni és kenyérkereső pályára kell lépniök. Illetékes körök szükségesnek tartják, hogy az ilyen kutató munkára alkalmas ifjakat bel- és külföldi kutatásokra ösztöndíjakkal kell képessé tenni.

Schweizer Erziehungsrundschaft.

4. Gyermek testnövekedése. A zürichi statisztikai hivatal feldolgozta és közzétette annak a vizsgálatnak az eredményét, amelyet zürichi orvosok végeztek éveken át a zürichi iskolákban ahol az I., IV. és VII. osztályokban megfelelő időközökben mérték a gyermekek testének magasságbeli növekedését. A statisztikai hivatal 30.000 mérést dolgozott fel, ezek közül 8600 gyermek 6½–7 éves, 6500 gyermek 7–7½ éves, 7800 gyermek 10–10½ éves és 5900 gyermek 13–13½ éves volt. A két nem kb. egyenlő számmal volt képviselve. Belgiumban 1836-ban végeztek hasonló méréseket, ezek eredményével a zürichieket összehasonlítva megállapították, hogy a zürichi gyermekek növekedése a belgákéhoz viszonyítva átlag 8-9 cm-rel magasabb. 1919 és 1920-ban Augsburgban és Charlottenburgban végeztek hasonló méréseket, ezekkel az újabb mérésekkel összehasonlítva 5–8 cm-rel kedvezőbb a zürichi eredmény. Alig mutat eltérést az 1930-ban Bernban végzett hasonló kísérlet. Ellenben 1920 és 1930 között végeztek hasonló méréseket Rüti nevű svájci kis községben, ahol a zürichinél lényegesen kisebb magasságokat kaptak. Általában az a tapasztalat, hogy a falusi gyermekek kisebb növésűek, mint a városiak. Összehasonlítva a Zürichben 1933-ban és 1939-ben végzett méréseket, ezek azt a feltűnő jelenséget mutatják, hogy az utóbbi években szemlátomást nagyobb az iskolás gyermekek magasságbeli növekedése, mint volt évekkal előbb. Hasonló megállapításokat tettek más iskolákban is, ahol ilyen vizsgálatokat végeztek. Megvizsgálták azt is, milyen befolyása van a gyermek testi fejlődésére a gyermek szociális helyzete. Megállapították, hogy a jómódú családokból származó gyermekek átlag 1 cm-rel magasabbak a kevésbé gazdagoknál, ezek ismét átlag 1 cm-rel magasabbak a szegény szülők gyermekeinél.

Neue Züricher Zeitung.

5. Kísérleti iskola Amerikában. Igaz amerikai gondolatról ad hírt egy amerikai pedagógiai folyóirat. Eszerint Washington egyik középfokú iskolájában — kísérletképen — hetenként csak háromszor részesülnek a gyermekek rendes tantervszerű oktatásában. Hétfőn és szerdán eljönnek a tanulók az iskolába és maguk választotta fel-

adatokat oldanak meg. A tanteremben a tanulók megjelennek, de onnát bármikor eltávozhatnak. Szabadon választott feladataik megoldásánál a tanító rendelkezésre áll, bár lehetőleg keveset avatkozik a tanulók dolgába, inkább mint tanácsadó szerepel. Iskolafelügyelők jelentése szerint a gyermekek ezeken a napokon szorgalmasabbak, mint a tantervszerű tanítási napokon. Csütörtökön a hét anyagát ismétlik és beszámolnak magánmunkáikról. Pénteken különböző osztályok találkoznak, hogy a munkaprogramm fontos kérdéseit megbeszéljék és más érdekes és aktuális problémát megvitassanak. A jelentések igen kedvező eredményekről számolnak be.

Internationale Zeitschrift für Erziehung.

6. **A háborus évek német vezérkönyv-irodalma.** Az egész Európára kiterjedt háború nem akasztotta meg a könyvtermelést sem. Igen gazdag az utolsó pár év metodikai irodalma is. A legjelentékenyebbek ezek közül:

1. *H. Hermeler*: Stoffverteilungsplan für alle Jahrgänge der Volksschule. 2. Teil für die 4 oberen Jahrgänge. Az új népiskolai tanterv és utasításnak megfelelő tantárgybeosztás.

2. A Deutsche Zentralinstitut für Erziehung und Unterricht kiadásában jelent meg: *Beiträge zum neuen Deutschunterricht*. Disterweg Frankfurt a. M. A könyv előadásokat tartalmaz, melyeket egy nyári tanfolyamon középiskolai szaktanároknak tartottak. Az előadások kimerítően a nyelvre való neveléssel foglalkoznak. Egyes előadások a helyes beszéd és fogalmazásra való neveléssel is foglalkoznak.

3. Az anyanyelv tanításának kérdésével igen érdekes szempontból foglalkozik *Hans Heinrich Schmidt—Voigt*: *Spracherziehung statt Sprachunterricht* Disterweg Frankfurt a. M. 1940 című füzet.

4. *Karl Rüger*: *Der grundlegende Deutschunterricht* Ansbach 1939. A honismeretet kapcsolja egybe az első nyelvoktatással. A beszédanyagot természetszerűen szolgáltatja a honismeret.

5. A geopolitikának a földrajztanításban való szerepéről irányt jelző munka *Walther Jantzen*: *Geopolitik als Unterrichtsgrundsatz in der Schulerdkunde* Heidelberg 1939. Az utolsó idők túlzásaival szemben kifejti, hogy a geopolitika az iskolában nem tantárgy, hanem fontos szemléltetési mód.

6. *Alfred Pudelko*: *Fragen des neuen Erdkundeunterrichts*. Heidelberg 1940. Földrajztanároknak tartott előadások. A kis füzet sok új gondolatot ébreszt.

7. *Arno Gürtler*: *Das Zeichnen im erdkundlichen Unterricht*. Leipzig 1940. Bőségesen nyújt szemléltető anyagot a tanítás olyan területeire, amelyek a szemléltetést nem nélkülözhetik.

8. *Hans Danzer*: *Plastische Geländedarstellung*. Ravensburg 1940. A füzet a legegyszerűbb eszközökre támaszkodva tanítja a

modellkészítést összekötve ezt a térkép megértéssel és térképolvasással.

9. *Conrad Vollmer: Einfache Versuche für den biologischen Anfangsunterricht*, Quelle und Mayer Leipzig. Főként növényfiziológiai kísérletek, rajzokkal kísért magyarázatokkal. Értékes benne egy hónapok szerint rendezett munkaterv.

10. *Paul Giehler: Ausgewählte Versuche zur Menschenkunde und Gesundheitslehre*, Quelle und Mayer Leipzig. Kísérletek az ember tanításához. A kísérletek alkalmasak a tanulók öntevékenysége is. Csak elemi kémiai és fizikai ismereteket tételvez fel. Mikroszkóp és vetítő készülék kell.

11. Nagy terjedelmű munka *Karl Wyneken: Schulversuche zur Pflanzenphysiologie*. Heymann Berlin 1939. 225 kísérlet az alapkísérletektől már tudományos igényeket is kielégítő kísérletekig. Szép ábrák kísérik a szöveget. A legtöbb kísérleti eszközt az ábrák alapján a tanuló maga is elkészítheti. A tanításnál használható anyagon túlmenően is ad a könyv anyagot, amivel a tanulót további megfigyelésekre akarja ösztönözni.

12. Az iskolakert alapításával és kezelésével foglalkozik a következő két munka: *Albert Höfner: Der Schulgarten in der Unterrichtspraxis* München és *Otto Mehlen: Arbeit und Unterricht im Schulgarten* Leipzig 1940.

13. Az életközösségek tanításához új sorozat jelent meg „*Lebensgemeinschaften der deutschen Heimat*” címen: A sorozatnak három új füzete jelent meg: *Das Kornfeld, die Wiese és die Hecke*. Quelle und Mayer Leipzig. Számos szép ábra díszíti a füzeteket. Az állat- és növényvilág egymásra utaltságát tárgyalja az időszakok változása szerint. A füzetek tartalmáról képet adnak a következő fejezetcímek: A völgyrét, mint természetes és a lejtőrét, mint mesterséges életközösség. — Növényi és állati változatok fény, meleg és nedvesség hatására. — A virágos rét és rovarai. — Béke és háború a réten.

14. A számtantanítás élénkítését célozza a következő két könyv: *Heinrich Kempinsky: Erst denken dann rechnen*. Dürsche Buchhandlung Leipzig, és *Bruno Rüger: Heitere Rechenstunden*, Klinkhardt Leipzig.

15. A tanuló öntevékenységét akarja szolgálni: *Anton Ritthaler: Volksschulrechnen auf der Oberstufe*. (Brüchner Bamberg 1940.) A népiskola V—VIII. osztályok anyagát tárgyalja. A teljesen gyakorlati problémákhoz a tanulók gyűjtik az anyagot.

16. Háborús termék a következő című könyv: *H. Weinreich: Physikalische Denkaufgaben aus der Welt des Soldaten*. Teubner Leipzig 1940. A katonai nevelést szolgálja. Összekapcsolja a technikát és honvédelmet.

17. *Dr. W. Grüntzig: Schulversuche zur Küchenchemie*. Leipzig.

A háztartástan tanításával foglalkozik. Szerinte a háztartástan tanításánál a konyhavegytannak kell a középpontba állania. Erre a tanításra komoly útmutatásokat ad. Gondolatokat ébresztő könyv.
Szenes Adolf.

LAPSZEMLE.

Magyar Tanítóképző. A múlt évi 11. 12. és az ezévi 1., 2. számban Szántó Károly tanulmánya áll első helyen: *Az ifjú tanító helyzeti és hivatáslélektani vizsgálata* címmel. Megállapítja, hogy a tanítás-nevelésben nemcsak a módszer és a tanulók lelki alkata fontos, hanem a nevelő egyénisége is. Ez a megállapítása ugyan nem újdonság, de új szempont talán az, amikor azt keresi, milyen a mostanában túlkorán kikerülő lelkiisége, helyzete és hivatástudata. Ez bennünket is érdekelhet, mert minden tanári ágazatban a mutatkozó hiányok pótlására tanulmányainak befejezése előtt engednek az iskolákba ifjakat.

A helyzet-kép a következő. Negyed- és féléves tanítójelöltek mentek tanítani 1943. február 1-én és a tanév befejeztével két hónapi tanfolyam után tették le a képesítő vizsgálatokat.

A polgári iskolánál az idén két hasonló pályafutású kategória csatlakozik a rendszeren végző hallgatók mellé. Az elsőben helyet foglalnak azok, akik a főiskolai tanulmányok befejezése előtt állottak a katedra elé, hogy majd azután befejezzék vizsgálataikat. A másodikban szerepelnek azok az okleveles tanítók, akik a tanárihiány miatt mint okleveles tanítók már polgári iskolánál tanítottak, de a tanítói és tanári oklevél közti különbséget csak ezután abszolválják.

Nálunk tehát még indokoltabb és tanulságosabb volna az a vizsgálat, amelyet Szántó Károly vázol tanulmányában.

Visszatérő és tanulmányaikat befejező tanítványai elé 12 kérdést tett. Ezeket megfelelően átalakítva tenném visszatérő és tanítóból felfelé törő tanárjelöltjeink elé is. Kérdései a következők: 1. Hol, milyen helyen és iskolában működött? 2. Milyen volt a lakása és ellátása? 3. Iskolája külső és belső rendje milyen volt? 4. Hány osztályban hány tanulóval foglalkozott? 5. Kartársaival, vezetőivel milyen kapcsolatban állt? 6. Milyen viszonyban volt a szülőkkel, a falu népével? 7. A nevelés terén mit tudott elérni? 8. A tanítás terén milyen teljesítményt végzett? 9. Az igazgatás (adminisztráció) terén minő tapasztalatokat szerzett? 10. Mi hasznát vette a tanítóképző-intézetben szerzett pedagógiai tudásának, vagy nevelői képességének? 11. A tanítóhiány milyen hatással volt iskolájára? 12. A tanítói gyakorlat megváltoztatta-e nevelői felfogását, tanítói hivatástudatát? Milyennek értékeli a tanítói pályát?